

Sbírka soudních rozhodnutí

USNESENÍ SOUDNÍHO DVORA (prvního senátu)

16. července 2015*

„Řízení o předběžné otázce — Článek 99 jednacího řádu Soudního dvora — Směrnice 93/13/EHS — Článek 7 — Listina základních práv Evropské unie — Články 7 a 47 — Spotřebitelské smlouvy — Smlouva o hypotečním úvěru — Zneužívající klauzule — Řízení o výkonu rozhodnutí týkajícího se hypotéky — Právo na podání odvolání“

Ve věci C-539/14,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Audiencia Provincial de Castellón (Španělsko) ze dne 21. listopadu 2014, došlým Soudnímu dvoru dne 27. listopadu 2014, v řízení

Juan Carlos Sánchez Morcillo,

María del Carmen Abril García

proti

Banco Bilbao Vizcaya Argentaria SA,

SOUDNÍ DVŮR (první senát),

ve složení A. Tizzano (zpravodaj), předseda senátu, S. Rodin, A. Borg Barthet, E. Levits a F. Biltgen, soudci,

generální advokát: N. Wahl,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout usnesením s odůvodněním podle článku 99 jednacího řádu Soudního dvora,

vydává toto

Usnesení

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článku 7 směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách [zneužívajících klauzulích] ve spotřebitelských smlouvách (Úř. věst. L 95, s. 29; Zvl. vyd. 15/02, s. 288) ve spojení s článkem 47, čl. 34 odst. 3 a článkem 7 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“).

* Jednací jazyk: španělština.

- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu, v němž stojí Sánchez Morcillo a Abril García proti Banco Bilbao Vizcaya Argentaria SA (dále jen „Banco Bilbao“) ve věci námitky žalobců proti výkonu rozhodnutí týkajícího se nemovitosti určené k jejich bydlení, jež byla zatížena hypotékou.

Právní rámec

Unijní právo

- 3 Ustanovení čl. 1 odst. 1 směrnice 93/13 zní:

„Účelem této směrnice je sblížit právní a správní předpisy členských států týkající se nepřiměřených podmínek [zneužívajících klauzulí] ve smlouvách uzavíraných mezi prodávajícím zbožím nebo poskytovatelem služeb a spotřebitelem.“

- 4 Článek 3 této směrnice stanoví:

„1. Smluvní podmínka [klauzule], která nebyla individuálně sjednána, je považována za nepřiměřenou [zneužívající], jestliže v rozporu s požadavkem přiměřenosti [požadavkem dobré víry] způsobuje významnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran, které vyplývají z dané smlouvy, v neprospěch spotřebitele.

2. Podmínka [klauzule] je vždy považována za nesjednanou individuálně, jestliže byla sepsána předem, a spotřebitel proto nemohl mít žádný vliv na obsah podmínky [klauzule], zejména v souvislosti s předem sepsanou běžnou smlouvou [s adhezní smlouvou].

[...]

3. Příloha obsahuje informativní a nevyčerpávající seznam podmínek [klauzulí], které mohou být pokládány za nepřiměřené [zneužívající].“

- 5 Článek 7 odst. 1 uvedené směrnice zní:

„Členské státy zajistí, aby v zájmu spotřebitelů a konkurentů existovaly přiměřené a účinné prostředky zabraňující dalšímu používání nepřiměřených podmínek [zneužívajících klauzulí] ve smlouvách, které uzavírají prodávající nebo poskytovatelé se spotřebiteli.“

Španělské právo

- 6 V návaznosti na rozsudek ve věci Aziz (C-415/11, EU:C:2013:164) byl kapitolou III zákona 1/2013 o opatřeních směřujících k posílení ochrany hypotečních dlužníků, dluhové restrukturalizaci a sociálním nájemném (Ley 1/2013, de medidas para reforzar la protección a los deudores hipotecarios, reestructuración de deuda y alquiler social) ze dne 14. května 2013 (BOE č. 116 ze dne 15. května 2013, s. 36373) novelizován občanský soudní řád (Ley de enjuiciamiento civil) ze dne 7. ledna 2000 (BOE č. 7 ze dne 8. ledna 2000, s. 575, dále jen „LEC“).
- 7 Třetí závěrečné ustanovení legislativního nařízení 11/2014 o naléhavých opatřeních v oblasti úpadků (decreto-ley 11/2014 de medidas urgentes en materia concursal) ze dne 5. září 2014 (BOE č. 217 ze dne 6. září 2014, s. 69767, dále jen „legislativní nařízení 11/2014“) později pozměnilo LEC (dále jen „novelizovaný LEC“) tak, „aby byl uveden do souladu s nedávným rozsudkem Soudní dvora Evropské unie ze dne 17. července 2014“.

- 8 Článek 695 novelizovaného LEC, který se týká řízení o námitce proti výkonu rozhodnutí prodejem nemovitosti zatížené zástavním právem, je následujícího znění:

„1. V řízeních podle této kapitoly může povinná osoba, vůči níž je veden výkon rozhodnutí, vznést námitku proti výkonu rozhodnutí, jen pokud se opírá o následující důvody:

- (1) zánik zajištění nebo zajištěné pohledávky, [...]
- (2) chyba ve výpočtu vymahatelné částky, [...]
- (3) skutečnost, že v případě exekuce movitého majetku zatíženého hypotékou nebo majetku zatíženého zástavním právem bez skutečné držby věci je daný majetek již vázán jiným zástavním právem, zatížen hypotékou týkající se movitého či nemovitého majetku nebo zajištěn, a to před vznikem závazku, který je důvodem k danému řízení; tato skutečnost musí být doložena příslušným zápisem v rejstříku;
- (4) zneužívající charakter smluvní klauzule, která je základem pro výkon rozhodnutí nebo která určila výši vymahatelné částky.

2. Byla-li vznesena námitka podle předchozího odstavce, soudní kancelář přeruší výkon rozhodnutí a předvolá účastníky řízení k jednání před soudem, který nařídil výkon rozhodnutí. K předvolání k soudu musí dojít alespoň patnáct dnů přede dnem předmětného jednání. Soud na jednání vyslechne účastníky řízení, posoudí písemnosti, které byly předloženy, a druhý den vydá formou usnesení příslušné rozhodnutí.

3. Rozhodnutí, kterým se vyhová námitce založené na prvním a třetím důvodu v odstavci 1 tohoto článku, má za následek zastavení výkonu rozhodnutí. Rozhodnutí, kterým se vyhová námitce založené na druhém důvodu, stanoví částku, na níž má být nadále veden výkon rozhodnutí.

Je-li vyhověno čtvrtému důvodu, výkon rozhodnutí se zastaví, pokud je základem výkonu rozhodnutí smluvní klauzule. V ostatních případech výkon rozhodnutí pokračuje, přičemž ke zneužívající klauzuli nebude přihlíženo.

4. Proti rozhodnutí o zastavení výkonu rozhodnutí nebo nepoužitelnosti zneužívající klauzule nebo zamítnutí námítky z důvodu stanoveného v odstavci 1 písm. 4) tohoto článku lze podat odvolání.

S výjimkou těchto případů nelze proti rozhodnutím o námitce podle tohoto článku podat žádný opravný prostředek a jejich účinky jsou omezeny výlučně na řízení o výkonu rozhodnutí, v němž bylo vydáno.“

- 9 Článek 698 novelizovaného LEC zní:

„1. O každé námitce vznesené dlužníkem, třetí osobou, která je držitelem, nebo jinou zúčastněnou osobou, včetně námitek, které se týkají neplatnosti exekučního titulu, jakož i splatnosti, určitosti, zániku nebo výše pohledávky, na které se nevztahují předchozí články, bude rozhodnuto v příslušném řízení; účinkem námítky není přerušeni ani zastavení řízení upraveného v této kapitole.

[...]“

- 10 Článek 552 novelizovaného LEC týkající se opravného prostředku v případě, že soud odmítne nařízení výkonu, stanoví:

„1. Má-li soud za to, že nejsou splněny zákonem požadované okolnosti a podmínky k nařízení výkonu, vydá usnesení o zamítnutí výkonu.

Pokud soud dospěje k závěru, že některá z klauzulí obsažených v některém z exekučních titulů uvedených v čl. 557 odst. 1 může být považována za zneužívající, vyslechne účastníky ve lhůtě patnácti dnů. Po jejich vyslechnutí přijme ve lhůtě pěti dnů rozhodnutí podle čl. 561 odst. 1 bodu 3.

2. Proti usnesení o zamítnutí výkonu lze přímo podat odvolání, jehož projednání se účastní pouze věřitel. Ten může před podáním odvolání požádat rovněž o nový přezkum svého návrhu tímž soudem.

3. Po nabytí právní moci usnesení o zamítnutí výkonu může věřitel uplatnit své nároky pouze v příslušném řádném řízení, nebrání-li tomu překážka věci pravomocně rozsouzené založená rozsudkem nebo konečným rozhodnutím, na nichž byl návrh na výkon založen.“

- 11 Článek 557 novelizovaného LEC, ve znění pozdějších změn, týkajícího se řízení o námitce proti výkonu rozhodnutí nařízenému na základě jiných než soudních či rozhodčích exekučních titulů stanoví:

„1. Pokud byl výkon rozhodnutí nařízen na základě titulů uvedených v čl. 517 odst. 2 bodech 4, 5, 6 a 7, jakož i na základě jiných vykonatelných dokladů ve smyslu čl. 517 odst. 2 bodě 9, námitka, kterou proti němu osoba povinná musí podat ve lhůtě a v podobě stanovených v předchozím článku, může být podložena pouze těmito důvody:

[...]

7) skutečností, že příslušný titul obsahuje zneužívající klauzule.

2. Pokud je vznesena námitka podle předchozího odstavce, soudní kancelář přeruší přijetím organizačního procesního opatření výkon rozhodnutí.“

- 12 Článek 561 novelizovaného LEC se týká usnesení, kterým se rozhoduje o námitce vznesené z hmotněprávních důvodů, a má následující znění:

„1. Po vyslechnutí účastníků řízení o námitce proti výkonu rozhodnutí, která se nezakládá na procesních vadách, a po případném jednání přijme soud formou usnesení pouze pro účely výkonu jedno z následujících rozhodnutí:

1) Je-li námitka zamítnuta v plném rozsahu, nařídí pokračovat ve výkonu vedeném na stanovenou částku. Byla-li námitka založena na nadměrnosti tvrzených nároků a bylo-li jí částečně vyhověno, je nařízen výkon týkající se odpovídající částky.

[...]

2) Je-li vyhověno jednomu z důvodů uvedených v člancích 556 a 557 nebo má-li soud za to, že námitce založené podle článku 558 na nadměrnosti tvrzených nároků musí být vyhověno, určí, že výkon rozhodnutí se zastavuje;

3) Je-li konstatován zneužívající charakter některých klauzulí, určí vydané usnesení jeho důsledky, a to rozhodnutím o zastavení výkonu rozhodnutí, nebo nařízením výkonu bez uplatnění klauzulí považovaných za zneužívající.

2. Je-li námitce proti výkonu vyhověno, je výkon neúčinný, zajištěný majetek je vrácen a případná zajišťovací opatření zrušena, přičemž ve vztahu k povinné osobě se obnoví stav předcházející výkonu rozhodnutí, v souladu s ustanoveními článků 533 a 534. Navrhovateli výkonu rozhodnutí je rovněž uložena náhrada nákladů řízení o námitce.

3. Proti usnesení, jímž bylo rozhodnuto o námitce, je možno podat odvolání, které nemá odkladný účinek na výkon, jestliže předmětem odvolání je rozhodnutí o zamítnutí námítky.

[...]“

Spor v původním řízení a předběžná otázka

- 13 Soudní dvůr již ve svém rozsudku Sánchez Morcillo a Abril García (C-169/14, EU:C:2014:2099) vyložil čl. 7 odst. 1 směrnice 93/13 ve spojení s článkem 47 Listiny v rámci stejného sporu, jako je spor, jenž je předmětem původního řízení. Skutkový základ sporu v původním řízení byl v bodech 13 až 18 uvedeného rozsudku popsán následovně.
- „13 Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že žalobci v původním řízení podepsali dne 9. června 2003 s Banco Bilbao notářský zápis o půjčce ve výši 300 500 eur zajištěné zástavním právem k nemovitosti určené k jejich bydlení.
- 14 Tato částka měla být splacena do 30. června 2028 v 360 měsíčních splátkách. V případě, že by dlužníci svůj závazek neplnili, byla Banco Bilbao oprávněna po nich požadovat předčasné splacení půjčky. Článek 6a smlouvy o půjčce stanovoval úrok z prodlení na 19 % p. a., přičemž zákonná úroková míra platná v dotyčném období ve Španělsku činila 4 % p. a.
- 15 Vzhledem k tomu, že žalobci v původním řízení neplnili svou povinnost platit měsíční splátky této půjčky, požádala Banco Bilbao dne 15. dubna 2011 o splacení celého úvěru včetně běžných úroků a úroků z prodlení a navrhla nucený prodej nemovitosti zatížené hypotékou ve svůj prospěch.
- 16 Po zahájení řízení o výkonu rozhodnutí týkajícího se nemovitosti zatížené hypotékou podali žalobci v původním řízení proti tomuto řízení námitku [kterou tvrdily nedostatečnost předloženého titulu a nepřislušnost soudu], která byla dne 19. června 2013 rozhodnutím Juzgado de Primera Instancia no 3 de Castellón (soud prvního stupně č. 3 v Castellónu) zamítnuta. Žalobci v původním řízení poté podali proti tomuto rozhodnutí odvolání, které bylo prohlášeno za přípustné a postoupeno Audiencia Provincial de Castellón (provinční soud v Castellónu).
- 17 Předkládající soud uvádí, že ačkoliv španělské občanské soudní řízení umožňuje podat odvolání proti rozhodnutí, které vyhovuje námitce podané dlužníkem, a ukončuje tak výkon rozhodnutí týkajícího se nemovitosti zatížené hypotékou, neumožňuje naproti tomu dlužníkovi, jehož námitka byla zamítnuta, podat odvolání proti rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým se nařizuje pokračovat v nuceném výkonu rozhodnutí.
- 18 Předkládající soud má pochybnosti o tom, zda je tato vnitrostátní právní úprava slučitelná s cílem ochrany spotřebitele, který sleduje směrnice 93/13, jakož i s právem na účinný opravný prostředek, jak je zakotveno v článku 47 Listiny. Tento soud upřesňuje, že dostupnost odvolání dlužníkům může být o to více rozhodující, že některé klauzule úvěrové smlouvy dotčené v původním řízení by mohly být považovány za „zneužívající“ ve smyslu čl. 3 odst. 1 směrnice 93/13.“
- 14 Audiencia Provincial de Castellón se proto rozhodl předložit Soudnímu dvoru předběžné otázky, které se týkají právě této problematiky.
- 15 Rozsudkem Sánchez Morcillo a Abril García (C-169/14, EU:C:2014:2099) Soudní dvůr na položenou předběžnou otázku odpověděl, že článek 7 odst. 1 směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách [zneužívajících klauzulích] ve spotřebitelských smlouvách ve spojení s článkem 47 Listiny základních práv Evropské unie musí být vykládán v tom smyslu, že brání takovému systému výkonu rozhodnutí, jaký je dotčen v původním řízení, který stanoví, že řízení o výkonu rozhodnutí týkajícího se nemovitosti zatížené hypotékou nemůže být přerušeno soudem

rozhodujícím v nalézacím řízení a ten může v konečném rozhodnutí spotřebiteli nanejvýš přiznat náhradu za vzniklou újmu, jelikož spotřebitel jakožto dlužník, proti němuž výkon směřuje, se nemůže odvolat proti rozhodnutí zamítajícím jeho námitku proti tomuto výkonu, zatímco prodávající nebo poskytovatel, který je věřitelem navrhuje výkon rozhodnutí, tohoto opravného prostředku proti rozhodnutí, jímž je nařízeno ukončení řízení nebo jímž je zneužívající klauzule prohlášena za nepoužitelnou, využít může.

- 16 V návaznosti na tento rozsudek španělský zákonodárce novelizoval legislativním nařízením 11/2014 ustanovení čl. 695 odst. 4 LEC.
- 17 Předkládající soud, u něhož pokračovalo řízení o odvolání, však poukazuje na to, že uvedená změna umožňuje spotřebitelům, aby se odvolali proti usnesení, jímž se zamítá námitka proti výkonu rozhodnutí, pouze v případě, že soud prvního stupně nevyhověl důvodu, na němž je tato námitka založena, vycházejícímu ze zneužívající povahy smluvní klauzule, která je základem pro exekuční titul, ačkoli prodávajícím nebo poskytovatelům dovoluje, aby se odvolali proti jakémukoli rozhodnutí, jímž se nařizuje zastavení řízení bez ohledu na důvod námitky, o nějž je rozhodnutí opřeno.
- 18 Uvedený soud má nadále pochybnosti o slučitelnosti takového vnitrostátního ustanovení – na základě kterého by měl odmítnout odvolání podané žalobci v původním řízení – s cílem ochrany spotřebitelů sledovaným směrnicí 93/13 vykládanou ve spojení se zásadou rovnosti zbraní zaručenou článkem 47 Listiny, jakož i právem na bydlení zakotveným v čl. 34 odst. 3 Listiny a právem na respektování soukromého a rodinného života zakotveným v jejím článku 7.
- 19 Za těchto podmínek se Audiencia Provincial de Oviedo rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Je třeba čl. 7 odst. 1 [směrnice 93/13/EHS] ve spojení s článkem 47, čl. 34 odst. 3 a článkem 7 [Listiny] vykládat v tom smyslu, že brání takovému procesnímu ustanovení, jako je čl. 695 odst. 4 španělského [novelizovaného LEC], který při úpravě opravného prostředku proti rozhodnutí o námitce proti výkonu rozhodnutí týkajícího se majetku, který byl zatížen hypotékou nebo byl zastaven, umožňuje podat odvolání jen proti usnesení, jímž je rozhodnuto o zastavení řízení, neuplatnění zneužívající klauzule nebo zamítnutí námitky založené na zneužívajícím charakteru některé z klauzulí, což má automaticky za následek to, že prodávající nebo poskytovatel navrhuje výkon rozhodnutí má více možností odvolání než spotřebitel, proti němuž výkon rozhodnutí směřuje?“

- 20 Audiencia Provincial de Castellón požádal dne 27. listopadu 2014 o projednání věci ve zrychleném řízení podle čl. 23a statutu Soudního dvora Evropské unie a čl. 105 odst. 1 jednacího řádu Soudního dvora. Podle předkládajícího soudu pramení mimořádná naléhavost ze skutečnosti, že předmětem výkonu rozhodnutí vedeného na nemovitost zatíženou zástavním právem, o který se jedná v dané věci, je obvyklé obydlí spotřebitelů, kteří se nacházejí v postavení povinných v řízení o výkonu rozhodnutí, což na jejich straně vyvolává riziko ztráty tohoto obydlí a uvádí je i jejich rodiny do mimořádně nejisté situace.

K předběžné otázce

- 21 Podle článku 99 jednacího řádu platí, že pokud se položená předběžná otázka shoduje s otázkou, o níž již Soudní dvůr rozhodl, pokud lze odpověď na tuto otázku jasně vyvodit z judikatury nebo pokud o odpovědi na položenou předběžnou otázku nelze rozumně pochybovat, může Soudní dvůr kdykoli na návrh soudce zpravodaje a po vyslechnutí generálního advokáta rozhodnout usnesením s odůvodněním.
- 22 V projednávané věci je namíste použít uvedený článek.

- 23 Podstatou předběžné otázky předkládajícího soudu je, zda je třeba čl. 7 směrnice 93/13/EHS ve spojení s článkem 7, čl. 34 odst. 3 a článkem 47 Listiny vykládat v tom smyslu, že brání takovému vnitrostátnímu ustanovení, jako je ustanovení, jež je dotčeno ve věci v původním řízení, podle kterého spotřebitel, jenž je povinným v řízení o výkonu rozhodnutí prodejem nemovitosti zatížené hypotékou, může podat odvolání proti rozhodnutí, jímž se zamítá námitka proti výkonu rozhodnutí, pouze v případě, že soud prvního stupně nevyhověl důvodu námítky vycházejícímu ze zneužívající povahy klauzule, která je základem pro exekuční titul, zatímco prodávající nebo poskytovatel má naproti tomu možnost podat odvolání proti jakémukoli rozhodnutí, jímž se nařizuje zastavení řízení, bez ohledu na důvod námítky, na němž se rozhodnutí zakládá.
- 24 V tomto ohledu je třeba nejprve připomenout, že podle ustálené judikatury Soudního dvora systém ochrany zavedený směrnicí 93/13 vychází z myšlenky, že se spotřebitel nachází v nerovném postavení vůči prodávajícímu nebo poskytovateli co do vyjednávací síly i úrovně informovanosti (rozsudky Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, bod 44, jakož i Sánchez Morcillo a Abril García, C-169/14, EU:C:2014:2099, bod 22).
- 25 Vzhledem k takovému nerovnému postavení stanoví čl. 6 odst. 1 uvedené směrnice, že zneužívající klauzule nejsou pro spotřebitele závazné. Jedná se o kogentní ustanovení, jehož cílem je nahrazení formální rovnováhy mezi právy a povinnostmi smluvních stran rovnovou skutečnou, která umožňuje obnovit rovnost mezi těmito smluvními stranami (rozsudek Sánchez Morcillo a Abril García, C-169/14, EU:C:2014:2099, bod 23 a citovaná judikatura).
- 26 Za tímto účelem čl. 7 odst. 1 směrnice 93/13 ukládá členským státům povinnost zajistit, aby v jejich vnitrostátních právních rádech existovaly přiměřené a účinné prostředky zabráňující dalšímu používání zneužívajících klauzulí ve smlouvách, které uzavírají prodávající nebo poskytovatelé se spotřebiteli (rozsudek Baczó a Vizsnyiczai, C-567/13, EU:C:2015:88, bod 39).
- 27 V tomto kontextu již Soudní dvůr několikrát rozhodl, že vnitrostátní soud má povinnost posuzovat zneužívající povahu smluvní klauzule spadající do působnosti uvedené směrnice z úřední povinnosti, a odstranit tak nerovnováhu, která existuje mezi spotřebitelem a prodávajícím nebo poskytovatelem, jakmile má za tímto účelem k dispozici nezbytné informace o právním a skutkovém stavu (rozsudek Sánchez Morcillo a Abril García, C-169/14, EU:C:2014:2099, bod 24).
- 28 Vnitrostátní řízení o výkonu rozhodnutí, jakými jsou i řízení o výkonu rozhodnutí týkajícího se nemovitosti zatížené hypotékou, podléhají požadavkům plynoucím z uvedené judikatury Soudního dvora, jejímž cílem je účinná ochrana spotřebitele (rozsudek Sánchez Morcillo a Abril García, C-169/14, EU:C:2014:2099, bod 25).
- 29 Soudní dvůr se již zejména vyslovil k tomu, že směrnice 93/13 musí být vykládána v tom smyslu, že brání právní úpravě členského státu, která v rámci řízení o výkonu rozhodnutí týkajícího se nemovitosti zatížené hypotékou nestanoví jako důvod pro podání námítky zneužívající charakter klauzule obsažené ve smlouvě, na základě které byl vydán exekuční titul, a zároveň neumožňuje soudu, jenž rozhoduje v nalézacím řízení a který je příslušný posoudit zneužívající charakter takové klauzule, přijmout předběžná opatření, zejména přerušit takové řízení o výkonu rozhodnutí, v případech, kdy je přijetí takových opatření nezbytné k zajištění plného účinku jeho konečného rozhodnutí (rozsudek Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, bod 64).
- 30 Soudní dvůr rovněž vyložil směrnicí 93/13 v tom smyslu, že brání právní úpravě členského státu, která soudu, který rozhoduje v řízení o výkonu rozhodnutí týkajícího se nemovitosti zatížené hypotékou, neumožňuje přezkoumat, ať již z úřední povinnosti či na návrh spotřebitele zneužívající povahu ustanovení obsaženého ve smlouvě, ze které vyplývá vymáhaný dluh a která je podkladem pro exekuční titul, ani přijmout předběžná opatření, zejména přerušit výkon rozhodnutí, jestliže je přijetí takového

opatření nezbytné k zajištění plného účinku konečného rozhodnutí přijatého v odpovídajícím nalézacím řízení soudem, který je příslušný k posouzení zneužívající povahy daného ustanovení (usnesení Banco Popular Español a Banco de Valencia, C-537/12 a C-116/13, EU:C:2013:759, bod 60).

- 31 V tomto směru Soudní dvůr upřesnil, že čl. 7 odst. 1 směrnice 93/13 ve spojení s článkem 47 Listiny brání systému výkonu rozhodnutí, který stanoví, že řízení o výkonu rozhodnutí týkajícího se nemovitosti zatížené hypotékou nemůže být přerušeno soudem rozhodujícím v nalézacím řízení, přičemž ten může v konečném rozhodnutí spotřebiteli nanejvýš přiznat náhradu za újmu, která mu byla způsobena, jelikož spotřebitel jakožto dlužník, proti němuž výkon směřuje, se nemůže odvolat proti rozhodnutí zamítajícímu jeho námitku proti tomuto výkonu, zatímco prodávající nebo poskytovatel, který je věřitelem navrhujícím výkon rozhodnutí, tohoto opravného prostředku proti rozhodnutí, jímž je nařízeno ukončení řízení nebo jímž je zneužívající klauzule prohlášena za nepoužitelnou, využít může (rozsudek Sánchez Morcillo a Abril García, C-169/14, EU:C:2014:2099, bod 51).
- 32 Odpověď na otázku položenou v projednávané věci, která se týká zejména toho, zda novelizace čl. 695 odst. 4 LEC, k níž došlo v návaznosti na rozsudek Soudního dvora Sánchez Morcillo a Abril García (C-169/14, EU:C:2014:2099), není v rozporu s výkladem směrnice 93/13 vyplývajícím z uvedeného rozsudku, lze přitom jednoznačně vyvodit z vodítek, která v této souvislosti skýtá judikatura Soudním dvora.
- 33 Pro tyto účely je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury platí, že při neexistenci harmonizace vnitrostátních mechanismů nuceného výkonu je na základě zásady procesní autonomie členských států úkolem jejich vnitrostátního práva, aby určilo podmínky, za nichž je v řízení o výkonu rozhodnutí týkajícího se nemovitosti zatížené hypotékou přípustné podat odvolání proti rozhodnutí o legitimitě smluvní klauzule, avšak s výhradou, že tyto podmínky nesmějí být méně příznivé než ty, kterými se řídí obdobné situace ve vnitrostátním právu (zásada rovnocennosti), a nesmějí v praxi znemožňovat nebo nadměrně ztěžovat výkon práv přiznaných spotřebitelům unijním právem (zásada efektivity) (rozsudek Sánchez Morcillo a Abril García, C-169/14, EU:C:2014:2099, bod 31).
- 34 Pokud jde o zásadu rovnocennosti, je třeba uvést, že Soudní dvůr nemá k dispozici žádnou informaci, která by byla s to vyvolat pochybnosti o souladu vnitrostátní právní úpravy dotčené ve věci v původním řízení s touto zásadou.
- 35 Pokud jde o zásadu efektivity, Soudní dvůr již rozhodl, že každý případ, kdy vyvstává otázka, zda vnitrostátní procesní ustanovení znemožňuje nebo nadměrně ztěžuje použití unijního práva, je třeba analyzovat s přihlédnutím k úloze tohoto ustanovení v rámci řízení jako celku, jeho průběhu a jeho zvláštnostem u různých vnitrostátních orgánů. Z tohoto hlediska je třeba zohlednit základní zásady vnitrostátního právního systému, jako například právo na obhajobu, zásadu právní jistoty a řádný průběh řízení (rozsudek Sánchez Morcillo a Abril García, C-169/14, EU:C:2014:2099, bod 34).
- 36 Povinnost členských států zajistit efektivitu práv, která jednotlivcům plynou ze směrnice 93/13, před používáním zneužívajících klauzulí tak zahrnuje požadavek soudní ochrany, zakotvený rovněž článkem 47 Listiny, který musí vnitrostátní soud respektovat. Tato ochrana se musí uplatnit při určení soudů příslušných k rozhodování o žalobách založených na unijním právu i při vymezení procesních podmínek souvisejících s takovými žalobami (rozsudek Sánchez Morcillo a Abril García, C-169/14, EU:C:2014:2099, bod 35).
- 37 V tomto ohledu je třeba připomenout, že po vyhlášení rozsudku Aziz (C-415/11, EU:C:2013:164) byly zákonem 1/2013 ze dne 14. května 2013 pozměněny články LEC upravující výkon rozhodnutí týkajících se majetku zatíženého hypotékou nebo zástavním právem tak, že do čl. 695 odst. 1 LEC byla doplněna možnost, aby osoba povinná v řízeních o výkonu rozhodnutí týkajícího se nemovitosti zatížené hypotékou vznesla námitku založenou na zneužívajícím charakteru smluvní klauzule, která je základem pro výkon rozhodnutí.

- 38 V tomto kontextu legislativní nařízení 11/2014 pozměnilo v zájmu dosažení souladu s rozsudkem Sánchez Morcillo a Abril García (C-169/14, EU:C:2014:2099) rovněž ustanovení odstavce 4 článku 695 LEC.
- 39 Je přitom nesporné, že takto pozměněné ustanovení skutečně přiznává spotřebitelům právo odvolat se proti rozhodnutí exekučního soudu, jímž tento zamítl jejich námitku proti výkonu rozhodnutí týkajícího se nemovitosti zatížené hypotékou, jestliže je tato námitka založena na zneužívající povaze ve smyslu článku 3 směrnice 93/13 klauzule obsažené ve smlouvě, z níž vyplývá vymáhaný dluh a na níž je založen exekuční titul.
- 40 Procesní systém zavedený uvedeným novelizovaným ustanovením tedy umožňuje exekučnímu soudu posoudit před ukončením řízení o výkonu rozhodnutí a v rámci dvoustupňového soudního řízení zneužívající povahu určité smluvní klauzule, ze které může pramenit splatná částka a která může být základem exekučního titulu, přičemž pokud jde o posledně uvedený případ, umožňuje uvedenému soudu prohlásit samotné probíhající řízení o výkonu rozhodnutí týkajícího se nemovitosti zatížené hypotékou za nulitní.
- 41 Na rozdíl od procesního systému, o nějž se jednalo ve věci, v níž byl vydán rozsudek Sánchez Morcillo a Abril García (C-169/14, EU:C:2014:2099, bod 43), proto takové vnitrostátní ustanovení již uvedeného spotřebitele či jeho rodinu nevystavuje nebezpečí ztráty obydlí následkem jeho nuceného prodeje v kontextu, kdy soud, který rozhoduje v nalézacím řízení, není schopen přerušit řízení o výkonu rozhodnutí prodejem nemovitosti zatížené hypotékou, a kdy exekuční soud případně nanejvýš zběžně přezkoumává platnost takovéto klauzule, na které prodávající nebo poskytovatel zakládá svůj nárok.
- 42 Zajisté platí, jak uvádí předkládající soud, že ačkoli novelizovaný čl. 695 odst. 4 LEC přiznává spotřebiteli právo podat odvolání proti rozhodnutí, jímž se zamítá námitka založená na zneužívající povaze klauzule obsažené ve smlouvě, z níž vyplývá tvrzený dluh a která je základem pro exekuční titul, vylučuje odvolání proti rozhodnutí, kterými se zamítá námitka, když je tato založena na jiných důvodech vyjmenovaných v novelizovaném čl. 695 odst. 1 LEC. Uvedený soud v tomto ohledu upřesňuje, že takovéto omezení práva na odvolání naproti tomu neplatí v případě prodávajícího nebo poskytovatele, který jakožto věřitel navrhuje výkon rozhodnutí může podat odvolání proti jakémukoli rozhodnutí, jímž se nařizuje zastavení řízení bez ohledu na důvod námítky, o nějž je rozhodnutí opřeno.
- 43 K tomuto však postačuje připomenout, že působnost směrnice 93/13 se omezuje na ochranu spotřebitelů proti používání zneužívajících klauzulí obsažených ve smlouvách, které uzavírají s prodávajícími nebo poskytovateli.
- 44 Problematika související s okolností, že spotřebitelé nemají podle vnitrostátní právní úpravy dotčené ve věci v původním řízení právo podat odvolání proti rozhodnutí, jímž se zamítá námitka založená na jiných důvodech, než jsou důvody vycházející ze zneužívající povahy smluvní klauzule, která je základem exekučního titulu, tudíž nespadá do působnosti této směrnice, a tedy nemůže ohrozit účinnost ochrany spotřebitele zamýšlené touto směrnicí.
- 45 Z toho vyplývá, že čl. 695 odst. 4 novelizovaného LEC zaručuje nyní spotřebitelům dostatečnou možnost se bránit procesním prostředkem v plném rozsahu, což je přiměřeným a účinným prostředkem ve smyslu čl. 7 odst. 1 směrnice 93/13 zabraňujícím dalšímu uplatnění v rámci výkonu rozhodnutí prodejem nemovitosti zatížené hypotékou nepřiměřených zneužívajících klauzulí, které jsou obsaženy ve veřejné listině o zřízení zástavního práva, na základě které prodávající nebo poskytovatel navrhuje výkon rozhodnutí prodejem zastavené nemovitosti.
- 46 V tomto kontextu je třeba dodat, že ani povaha soudního řízení, které je vedeno u španělského exekučního soudu, není po novelizaci provedené legislativním nařízením 11/2011 něčím, co by mohlo narušit soudní ochranu, které musí požívat spotřebitelé na základě uvedeného čl. 7 odst. 1 směrnice

93/13 vykládaného ve spojení s právem na respektování soukromého a rodinného života, jakož i právem na nedotknutelnost obydlí zaručeným článkem 7 Listiny a se zásadou rovnosti zbraní, která je nedílnou součástí zásady účinné soudní ochrany ve smyslu článku 47 Listiny (viz rozsudek Sánchez Morcillo a Abril García, C-169/14, EU:C:2014:2099, bod 48 a citovaná judikatura).

- 47 Zprv je totiž třeba zdůraznit, že španělský procesní systém výkonu rozhodnutí prodejem nemovitosti zatížené hypotékou pojmáný jako celek a tak, jak je aplikován ve věci v původním řízení nevystavuje spotřebitele riziku definitivní a nevratné ztráty jeho obydlí při nuceném prodeji ještě před tím, než soud dostane možnost posoudit zneužívající povahu smluvní klauzule, na níž prodávající nebo poskytovatel zakládá svůj návrh na výkon rozhodnutí prodejem nemovitosti zatížené hypotékou. Dále, jak bylo konstatováno v bodech 40 a 41 tohoto usnesení, tento procesní systém v tomto ohledu účinně posiluje soudní kontrolu tím, že stanoví, že odvolací soud může v rámci dvouступňového řízení ověřit meritorní správnost posouzení takovéto klauzule exekučním soudem prvního stupně.
- 48 Rovněž pokud jde zadruhé o dodržování zásady rovnosti zbraní proti používání zneužívajících klauzulí, na něž se vztahuje směrnice 93/13, v rámci takového vnitrostátního řízení o výkonu rozhodnutí prodejem nemovitosti zatížené hypotékou, jako je řízení, jež je dotčeno ve věci v původním řízení, je třeba konstatovat, že po novelizaci čl. 695 odst. 4 LEC uvedený španělský procesní systém skutečně skýtá spotřebiteli přiměřenou možnost postupovat cestou soudních procesních prostředků založených na právech vyvozovaných z této směrnice za podmínek, které jej již nestaví do situace, v níž by byl zjevně znevýhodněn oproti prodávajícímu nebo poskytovateli, jenž je věřitelem navrhuujícím výkon rozhodnutí (viz *a contrario* rozsudek Sánchez Morcillo a Abril García, C-169/14, EU:C:2014:2099, bod 49 a citovaná judikatura).
- 49 Konečně v daném kontextu není nutné se vyslovit k výkladu požadovanému předkládajícím soudem k čl. 7 odst. 1 směrnice 93/13 ve spojení s čl. 34 odst. 3 Listiny. Vzhledem k tomu, že toto ustanovení Listiny zaručuje nikoli právo na bydlení, jak uváděl předkládající soud, nýbrž „právo na sociální pomoc a pomoc v oblasti bydlení“ v rámci sociálních politik založených na článku 153 SFEU, není takový výklad relevantní pro účely vyřešení sporu ve věci v původním řízení.
- 50 Ve světle výše uvedeného je na položenou otázku třeba odpovědět tak, že ustanovení čl. 7 odst. 1 směrnice 93/13, ve spojení s články 7 a 47 Listiny, musí být vykládáno v tom smyslu, že nebrání takovému vnitrostátnímu ustanovení, jako je ustanovení, jež je dotčeno ve věci v původním řízení, podle kterého spotřebitel, jenž je povinným v řízení o výkonu rozhodnutí prodejem nemovitosti zatížené hypotékou, může podat odvolání proti rozhodnutí, jímž se zamítá námitka proti výkonu rozhodnutí, pouze v případě, že soud prvního stupně nevyhověl důvodu námítky vycházejícímu ze zneužívající povahy klauzule, která je základem pro exekuční titul, a to i když prodávající nebo poskytovatel má naproti tomu možnost podat odvolání proti jakémukoli rozhodnutí, jímž se nařizuje zastavení řízení, bez ohledu na důvod námítky, na němž se rozhodnutí zakládá.

K nákladům řízení

- 51 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (první senát) rozhodl takto:

Článek 7 odst. 1 směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách [zneužívajících klauzulích] ve spotřebitelských smlouvách, ve spojení s články 7 a 47 Listiny základních práv Evropské unie, musí být vykládán v tom smyslu, že nebrání takovému vnitrostátnímu ustanovení, jako je ustanovení, jež je dotčeno ve věci v původním řízení, podle kterého spotřebitel, jenž je povinným v řízení o výkonu rozhodnutí prodejem nemovitosti

zatížené hypotékou, může podat odvolání proti rozhodnutí, jímž se zamítá námitka proti výkonu rozhodnutí, pouze v případě, že soud prvního stupně nevyhověl důvodu námitky vycházejícímu ze zneužívající povahy klauzule, která je základem pro exekuční titul, a to i když prodávající nebo poskytovatel má naproti tomu možnost podat odvolání proti jakémukoli rozhodnutí, jímž se nařizuje zastavení řízení, bez ohledu na důvod námitky, na němž se rozhodnutí zakládá.

Podpisy.